

01

POLOCKO 52 ISTORIJS

INDRĖ UŽUOTAITĖ
MUZIEJININKĖ - RINKINIŲ TYRĖJA

LANGAS

Labiausiai ji nemėgo pokyčių. Tačiau viskas aplinkui – miestas, kaimynystė ir netgi jos pačios kiemas sparčiai keitėsi. Snaudulyje panirusi dienų tėkmė buvo išdraskyta siaubingo triukšmo, kurį lydėjo debesys dulkių ir pjuvenų. Namas, pastatytas vos prieš dešimtį metų nebetilpo savo kailyje – didesnio, aukštesnio, erdvesnio – toks buvo šios rekonstrukcijos tikslas. DAUGIAU. Tačiau Marijai neatrodė, kad ant pirmojo aukšto užkeltas mezoninas suteiks daugiau erdvės. Ir priešingai, mąstė ji, daugiau butų – daugiau nuomininkų, o su jais daugiau ir vaidų, tuščių plepalų, juoko, apkalbų, taigi, mažiau ramybės. Teko pamiršti tylas popietes pietvakariniame kambaryje, kurio melsvi ir balkšvi sienų atspalviai patalpą, vidudienio saulės kaitinamą, maloniai vėsino. Šaltus sienų tonus švelnino sodrios, šiltos rudos spalvos juostelės. Viskas šiuose namuose buvo Marijos, Kolegijos patarėjo Šulskio našlės, detalai apgalvota ir akylai prižiūrima. Kad ir greta melsvojo buvęs nedidelis kambarėlis – vienintelis jo langas gręžėsi į šiaurę, todėl šviesos trūkumas buvo kompensuotas glotniais, rausvai geltonais sienų atspalviais su ryškiai raudonomis juostelėmis, akcentuojančiomis karnizus. O kur dar baldai, draperijos ir daugybė nepastebimų smulkmenų? Tačiau ar jaunesnė karta įvertins jos skonį, jos pastangas? Ir ne vien jos – o inžinieriaus architekto Ivano Levickij (arba Levickio), parengusio namo projektą? Šis Vilniuje ir toli už jo ribų garsus rusas, tikras savo laikmečio atstovas! O kokia ambicija – tuo pat metu, kai buvo patvirtinti namo Polocko gatvės posesijoje Nr. 614 brėžiniai, Ivanas suprojektavo ir Valstybės įstaigų rūmus! Į ką jie, šitie erdvesnio gyvenimo šaukliai, pavers santūrius namo fasadus, ritmiškai suskaidytus langų angomis? Apie kiemo fasadą net baisu pagalvoti – dėl to nelemto mezonino, apkabinėto drožiniais, ir taip siauras kiemas bus užgriozdintas laiptine ir prieangiu. Ar atlaikys rentinys naują antstatą, ar nepradės klimpti ir svirti? – juk Polocko gatvė šioje vietoje taip staigiai leidžiasi žemyn. Bet ar galėjo ji prieštarauti sūnaus įgeidžiams, kai visas Užupis ėmė keltis ir stiebtis, visiems prisireikė mezoninų ir lodžių. Net ir mūrinių namų šeimininkai lyg skrybėles maukšlinosi medinius antstatus.

Paskutinis rekonstrukcijos mūšis kilo tame rausvame, šiauriniame kambarėlyje. Senoji našlė nustėrusi žiūrėjo, kaip negailestingai talžoma vakarinė kambarėlio siena, kaip byra rausvai gelsvas tinkas ir lyg žaizda atsiveria naujojo lango anga. Meistro paliepti, samdiniai į senąjį, šiaurinį langą įstatė iš kažkur išpjautą rąstinio rentinio gabalą. Mėlynais augaliniais ornamentais puošti popieriniai apmušalai, tebesilaikantys ant rentinio, bylojo, kad tai senojo namo dalis, išlupta iš jo vidurių. Ir šitas mūšis buvo pralaimėtas.

Amžiams prarastas langas.

